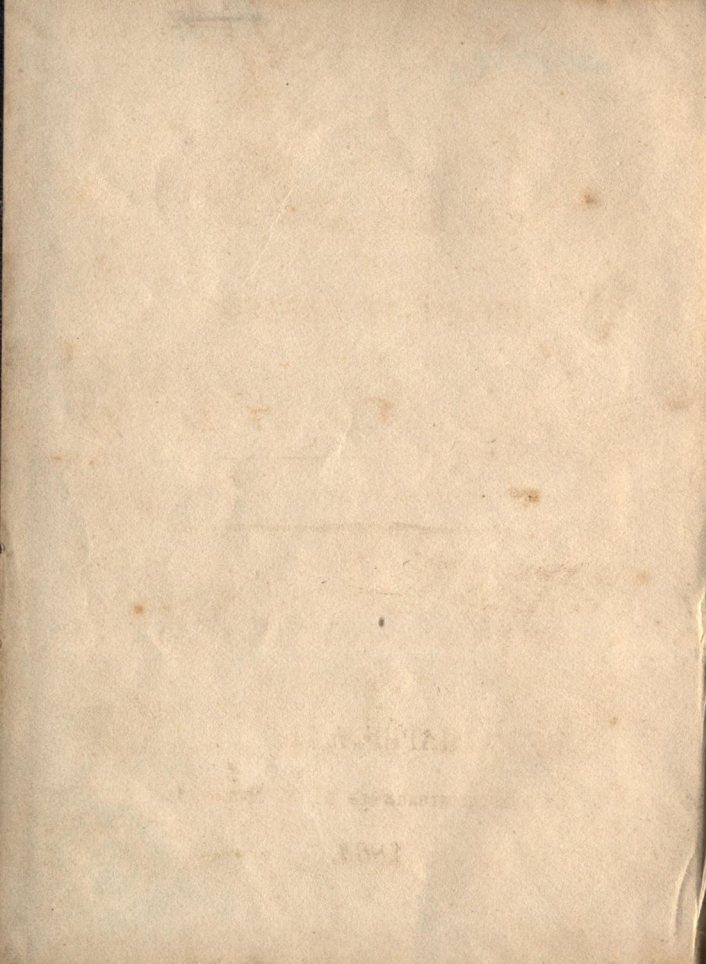

А. 9.

20/vii/42

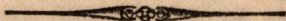
~~Ac 97.~~

МАЛЕЧКЫЙ ХЕНРИХЪ

И

НЕГОВЪ-ТЬ БАВАЧЬ.

ЦАРИГРАДЪ

Въ книгопечатницѣ-тѣ на А. Минасова.

1864.

MAKARIN KIRILL

II

1804-1805

3

МАРТА 18

В канцелярии в г. Москве.

1804

М. К. Кудряковъ
МАЛЕЧКЫЙ ХЕНРИХЪ

И

НЕГОВЪ-ТЬ БАВАЧЪ.

Хенрихъ ся роди въ Диванпуръ, въ Источнѣ Индїѣ. Баща му служаше офицеринъ въ войскѣ-тѣ на Индїйскѣ-тѣ Компанїѣ, и го убихъ при обсадѣ-тѣ на единъ крѣпость, която принадлежеше на единъ тамкашенъ владѣтель, нѣколко мѣсеца подиръ ражданіе-то на сына му. Хенрихъ ся лиши и отъ майкѣ си и още въ первѣ-тѣ годи-нѣ на живота си. И тѣй, той останъ сираче още като бѣше кърмаче дѣте; но майка му, прѣдъ умирање-то си, като ся прощавала съсъ него, възвела погледъ на небе-то и казала: “Боже, на тебе прирѣч-

вамъ туй дѣте, което остава безъ баща и безъ майкж; защото азъ помнѣхъ твое-то обѣщаніе, и вѣрвамъ отъ все сѣрдце, че този младенецъ нѣма да остане безъ Отеческый-тъ твой покровъ. „ Обѣщаніе-то за което казва майка та намѣрва ся у Пророка Іеремія: нѣма що да остане на твое-то сираче за да живѣе: Но азъ щж сторѣхъ да живѣе, и вдовицы-тѣ на мене възуповахъ. (Гл. 49: 11.)

Тозъ часъ подиръ смъртъ-тж на Хенриховж-тж майкж, една господжа, която живѣяше въ единъ голѣмж каменнж кжщж, край рѣкж-тж, между Патнж и Динапуръ, зе Хенриха при себе си, отреди му единъ особнж одаѣж въ кжщж-тж си, и строго заповѣда на слугы-тѣ си да му пригодаватъ за сичко не ослабно. Тая Господжа бѣше отъ число-то на тѣзи, които на радо сѣрдце отдѣлятъ по нѣщо отъ това що имъ артисва за да олегчатъ колко-годѣ състояніе-то на бѣдны-тѣ, но не ся погрижватъ да иматъ

вѣмъ тѣхъ истиниѣхъ отъ сѣрдце любовь, безъ коѣшто сичкы-тѣ наши видими благодѣянїя не могатъ да ни принесѣтъ какъждо годѣ ползѣ; защото Апостоль Павелъ казува: “Ако да раздамъ азъ сичко-то си иманїе, и отдамъ тѣло-то си на изгарянїе, любовь като нѣмамъ; това за нищо не ще ми послужи. (1. Кор. 13. 3.) Тѣй и речена-та благодѣтелница Хенрихова, като зе това сираче на кѣщѣ-тѣ си, и като нарѣча на слугы-тѣ си да го отгледуватъ, мисляше си, че тя вече съвършено е изпълнила длѣжность-тѣ си; а между това, сама тя не ся помѣлви за него ни най малко. И тѣй, горко-то сираче, като не бѣше въ състоянїе само да обяснява нужды-тѣ си, останѣло бы безъ сѣко нагледванїе, ако да нѣмаше за него грижѣ бавачь-тѣ му, който бѣ слугувалъ много врѣме на баща му, и имаше грижѣ-тѣ си за Хенриха още отъ день-тѣ на рожденїе-то му.

Кога-то Хенрихъ бѣше още твърдѣ ма-

лъкъ, Бузи (тѣй зовяхъ бавачь-тъ му) намираше ся при него денѣ и ноцѣ, топляше му ястице-то, люлѣяше го въ люлкѣ-тѣ, обличаше го, събличаше го и го мыеше, и вършеше сичко това тѣй съ присърце, както че да му бѣше Хенрихъ рождено чедо. Първа-та дума, коѣкто този младенецъ изучи да изговаря, бѣше : *Бузи* : той като бѣше само на десеть мѣсеца отъ рожденіе-то си, обываше рѣчичкы-тѣ си около шѣкъ-тѣ на Бузи, цѣлуваше го и съ нѣжнѣ-тѣ си рѣчичкѣ глadyше учерный-тъ образъ на Индіецъ-тъ.

Въ туй врѣме, когато прѣнесохъ Хенриха въ домъ-тъ на реченихъ-тѣ Господжѣхъ, Бузи прѣминѣ и той тамъ, и нито една минута не ся махваше отъ малкый-тъ си господарь, като извадимъ два часа само въ продълженіе-то на цѣль день, когато отиваше и самъ той да яде. Ноцѣ той спеше на губерче-то, до Хенриховѣ-тѣ постелкѣ, и щомъ заплачаше дѣте-то, тозъ часъ той

ставаше и даваше му млѣко или водж. Сутрина рано, прѣдъ да изгрѣе още слънцето, той возеше малешка на колца изъ градинж-тж, или го носеше на ржцѣ. Като ся върнеше съ него въ одаж-тж, умываше го, обличаше го, даваше му да си хапне, и туряше го пакъ въ постелкж-тж, — подиръ туй цѣль день играяше съ него, и ту го водяше за ржцѣ, ту го отпущаше да ходи самъ си и да ся търкаля по губерь-тж. Сичкы които идяхж въ тжзи кжщж заблѣжвахж любовь-тж на Бузи къмъ дѣте-то, и за това мнозина дарявахж го съсъ сѣкаквы нѣща.

Като навърши двѣ години Хенрихъ, разболѣ ся тежко, и сичкы думахж, че той безъ друго ще умре. Като бѣше на четири години той втори пжть ся злѣ разболѣ; и кажи че Хенрихъ бѣше си слабъ отъ къмъ здравіе-то. Прѣзь сичко то време на болѣдуваніе-то му, Бузи не го оставяше ни на част, и нерачеше ни да заспи като сѣ-

деше до легло-то на болно-то дѣте, додѣ го не увѣрихъ, че прѣмеждіе-то ся мнѣж. Отъ туй и не е чудно, че това малко дѣте отъ сичко на свѣтъ-тъ обичаше наймного бавачь-тъ си; той бѣше едничкый-тъ неговъ пріятель, който отъ сичкы повече ся грижаше за него. Хенрихъ не умѣяше да говори по Англійски; но съ Бузи ся разговаряше той на природный му языкъ толѣозъ хубавѣ, до колкото може да говори едно дѣте родено и отхранено въ Индіѣж; и тѣй, той знаеше сичкы-тъ и добры и лошы думы, който употребляватъ туземни-тъ жители на тѣзи странѣ. Обичайно той сѣдѣше на балконъ-тъ, на Бузи на колѣнѣ-тъ, и ядеше сѣкаквы сладкы работы. Той не носеше обувкѣ, нито чорапы; вынѣжы бѣше облѣченъ въ дългы гащы, и имаше на крака-та си сребърны гривы. Като сѣдеше нѣкой по обходѣ-тѣ му и по изговаряніе-то му, никакъ не бы ся усумнилъ да го нарече Индіецъ; но неговы-тъ свѣтлорусы космы и сини о-

чи ясно показувахъ негово-то Европейско происхождение.

Така прѣминуъ той животъ-тъ си до шестъ-тъ години на възрастъ-тъ си. Господя-та, на коѣхъ-то въ къщѣ тѣ живѣяше той (макаръ и да бѣхъ го научили да и' казва Мамо), не обращаше никакво вниманіе на него, и никога не му даваше гаставленія въ религіѣ-тъ. Често виждаше той, какъ не овъ-тъ бавачъ и други-тъ Индійцы принасяхъ жертвы на идолы-тъ, и разносяхъ дървени и глиняны истуканы; отъ другъ странъ той пакъ знаеше, че негова-та помайчима по нѣкога ходяше въ Динапурскъ-тъ черкъ: отъ туй си и примысляше, че богове сѣ много, и пакъ че Богъ-тъ, на когото ся моляше помайчима му, не е по добъръ отъ дървени-тъ, каменны-тъ и глиняны-тъ идолы, на които ся покланяше бавачъ-тъ му. Той вѣрваше още, наедно съ дивы-тъ язычници, че рѣка-та Гангъ е богыня (коѣхъто Индійцы-тъ наричатъ Гууга),

и че на тѣзи рѣкѣ вода-та може да омые на челоуѣка грѣхове-тѣ. Той си мысляше, че и язычници-тѣ сѣ сѣщо тѣй правовѣрни, както и Християны-тѣ, въ което го увѣрявалъ единъ отъ слугы-тѣ на помайчимъ му. Най послѣ Хенрихъ научи отъ слугы-тѣ много нѣща, каквыто като дѣте не трѣбаше да ги знае; но слугы тѣ бѣхъ язычници, и незнаяхъ да го научятъ на нѣщо добро; за туй тѣ и не бѣхъ толкозь криви, колкото господарка-та имъ, която бѣше зела Хенриха при себе си, а не ѣхъ досрамѣ да прѣдаде това Християнско дѣте да му иматъ грыжъ-тѣ язычници-тѣ.

Когато Хенрихъ бѣше на шесть години, една млада Господжя, която бѣше дошла тогазь изъ Англіѣ, поживѣ нѣколко врѣме въ домъ-тѣ на помайчимъ му. Тя бѣше дѣщеря на единъ достоинъ священникъ въ Англіѣ, и научена бѣ отъ него въ правила-та на Християнскѣ-тѣ вѣрѣ. Отъ Англіѣ бѣше

донесла тя съсь себе си нѣколко екземпляра Библии и другы нѣколко книжки и картинкы за дѣца. Тя като видѣ малкыго Хенриха, че сѣдеше на балконъ-ть, както си имаше обычай, на бавачь-ть си на колѣнѣ-ть, помежду много другы слугы Индійцы, обикнѣ го и зе да жмѣе за него и да съжалява за състояніе то му, като размышляше за това, колко е опасно за едно дѣте да ся намѣрва въ съобщеніе само съсь хора, които не знаѣтъ истиннаго Бога. За туй, зе тозь часъ найдобры-тѣ вече отъ каквыто имаше картинкы, и хванѣ да ги нарежда по патомѣ-тѣ въ одаѣ-тѣ си, отъ кждѣто бѣше врата-та, дѣто ся отиваше на балконъ-ть. Наскоро Хенрихъ, като надникнѣ въ одаѣ-тѣ, видѣ тамъ картинкы, и хванѣ да ся тегли къмъ одаѣ-тѣ. Но пакъ изъ найнапрѣдъ той несмѣяше да иде тамъ самичкѣкъ безъ Бузи; но испослѣ, като ся поприучи нѣколко съ Господжѣ-тѣ, която имѣ бѣше гостѣ, кажи че ся нае да влѣзе въ

одажъ-тж самичькъ и безъ бавачь-тъ си. Най подирь той отмахъж съкой страхъ и обрягъж съ Господжъ-тж. Отъ своѣхъ странъ тя ся стараеше да придобые любовь-тж му, за да може съ това да го приготви подиръ къмъ наставленія-та, които желаше да му дава сама до когато че ся бавеше у помайчины му. †

Неѣж наймного ѣж обезпокояваше това, дѣто той не знаеше да говори по Англійски; но тя стори намѣреніе да надвые тѣзи прѣчкъж. Като му показваше различни прѣдмѣты, изображенны на картинкы, и като имъ казваше имена-та по Англійски, тя го на-кара да изучи наустъ тѣзи имена; и тѣй за скоро врѣме Хенрихъ ся научи да ся расправя по Англійски. Слѣдъ това тя го научи да разпознава буквы-тѣ въ книги-тѣ, които имаше донесены; научи го да срича, тѣй що съ нейны-тѣ старанія Хенрихъ въ седмъ-тж годинъ на живота си можеше да разбира и най мѣчны-тѣ думы, можеше и

да са разговаря свободно по Английски.

Като приучваше тя тѣй Хенриха сѣкій день все повече и повече къмъ четеніе, гледаше и съсъ живо слово да му съдѣйствува да познае найважны-тѣ истинны на Христьянскѣ-тѣ вѣрѣ, безъ които неможе нѣкой да бѣде Христьянинъ. Тя не дочака, додѣ ся научи Хенрихъ да чете Библиѣ-тѣ, но мѣчеше-ся да го настави сама въ познаніе-то на тѣзи Божественны прѣдмѣты.

Въ пѣрвый-тѣ разговоръ съ него за това, тя ся мѣчеше да го вразуми, че Истинный Богъ е само единъ, и той е сътвори-ль сичкый-тѣ свѣтъ, и прѣкрасны-тѣ небеса, кждѣ-то ще ся възнесѣтъ души-тѣ на сичкы тѣзи, които сѣ станжли чеда Божіи на земѣ-тѣ, и страшный-тѣ адъ, приготвенный-тѣ за тѣзи, които умира-тъ въ грѣхове-тѣ си непокаянны; и въобще тя му тѣкуваше слѣдуюшы-тѣ Апостоль Павловы думы: “Отъ него е създадено сичко, което е на небеса и което е на земѣ-тѣ.”

(Колос. 1: 6.) Но като чу, че Богъ е само единъ, малкый-тъ Хенрихъ хванъ да ся сърди и да крещи, че тя *лъже*, защото неговъ-тъ бавачъ има много богове. Найподирь, той искачя на балконъ-тъ, и разказва на бавачъ-тъ си сичко, каквото че бѣше го учила тѣхна-та гостакыня; слѣдъ това сѣднъ до него и прѣзъ цѣлый той день, нерачи да иде при Господжѣ-тъ въ одаѣ-тъ, безъ да гледа на това, че тя като желаше да го примаме пакъ при себе си, показуваше му найхубавы картинкы що имаше и едиж новъ книгъ.

Прѣзъ нощъ-тъ подирь това, млада-та Господжя, като влѣзе въ одаѣ-тъ си, моли ся съ присърце заради малкый-тъ Хенриха, и Отець небесный, когото призоваваше въ тайно, въ име-то на неговый-тъ възлюбенъ сынъ, послуша нейнъ-тъ молитвѣ; защото на утринъ-тъ Хенрихъ дойде при нейъ весело позасмѣнъ, тѣй що тя можеше пакъ лесно да му приказва за същый-тъ

прѣдметъ, но това само че съ повече успѣхъ отъ колкото по напрѣдъ. Тя го накара да припадне на колѣнѣ наедно съсъ нейъ, и да проси отъ Бога, за да му проводи той разумъ да разумѣ истинж-тж. Отъ понапрѣдъ още тя бѣше заповѣдала да внесжтъ въ одаж-тж и' единъ идолъ, направенъ отъ прѣсть. Испърво тя обѣриж на него вниманіе-то Хенрихово, и покани го да разгледа хубавичко този истуканъ; подиръ туй блѣснж този идолъ съ ржкж тѣй що той паднж на патомж-тж и са разбыта ся распрѣснж на хвърчила. Тогази казува: "Хенрише, що може да направи за тебе този богъ, който самъ си себе си не може да запази? Обѣрни ся къмъ него и помоли му ся да стане, ако може. Но ты видишь, той не може да ся мърда." — Този пѣтъ Хенрихъ останж убѣденъ отъ нейны-тѣ доказателства.

Въ другый-тѣ подиръ този разговоръ, млада-та Господжа тълкуваше на Хенриха

за свойства-та Божии. Тя му казуваше че Богъ е духъ; че той ся намѣрва на сѣкадѣ; може сичко да прави; сичко види: чува сѣкж думж; знае и найскрышны-тѣ наши помысли; люби само което е добро и мрази сѣко зло; че негово-то сществованіе нѣма начало нито край.

Тогази Хенрихъ хванж вече да намѣрва удоволствіе въ разказванія-та на господя-та за Бога. и често самъ си прѣдлагаше питанія за този прѣдмѣтъ. Скоро той научи, че Богъ е сѣтворилъ сичкый-тѣ свѣтъ въ шесть дена, и въ седмый-тѣ починажлъ отъ сичкы-тѣ си работы; че той направилъ мъжъ-тѣ и женж-тж, които отъ найнапрѣдъ были невинны, но испослѣ — тѣзи наши прародители, Адамъ и Ева, паднжли въ искушеніе и вкусили отъ запрѣтены-тѣ плодъ; че тѣй грѣхъ-тѣ влѣзжлъ въ свѣтъ-тѣ, и че синца ный, като потомцы Адамовы, сжщо тѣй смы заразены отъ грѣхъ-тѣ. — На туй Хенрихъ попыта: що е това дѣто ся казва грѣхъ? X

“Грѣхъ „ отговори господжя-та, “ е сичко това, що е противно Богу. Ты струвашь грѣхъ, ако правишь това, което е запрѣтилъ Богъ да правишь, или ако не правишь това, което ти е той заповѣдалъ да правишь. „

При това за неѣж бѣше твърдѣ мѣчно да растѣлкува на Хенриха, що е това дѣто ся казва грѣхъ; защото до тѣзи порѣ него го държѣли въ таквозѣ невѣжество, щото той не знаеше никакѣж разликѣ между зло-то и добро-то. Той не считаше лѣжѣ-тѣ за грѣхъ; не бѣше го срамъ да краде; и мисляше че человекъ е длѣженъ да си отмѣства за обиды-тѣ. Но въ продълженіе-то на нѣколко разговори тя сполучи да направи и този прѣдмѣтъ вразумителенъ на Хенриха. По нататѣкъ му истѣлкува тя, какъ е повредилъ грѣхъ-тѣ сѣрдца-та на сичкы-тѣ хора, и караше го още да повтаря тѣзи слѣдны-тѣ думы тѣѣ често, щото найшодирь той ги запамяти на изустъ:

“Погледнѣ Господь отъ небе-то на сынове-

тѣ человѣчески, за да види, има ли който да разумѣва (или) да търси Бога. Сичкы-тѣ ся отбыли отъ пжть-тѣ, сичкы-тѣ ся развратили; нѣма добродѣтелянъ, нѣма нито единъ., (Псал. 13. 2, 3.)

Подирь това му истълкува, че за грѣхове-тѣ има отредено вѣчно наказаніе, и той изучи наустъ нѣколко стихове отъ Св. Писаніе колкото ся относятъ до това. Единъ отъ тѣзи стихове съдържава думы-тѣ на Спасителя, съ които той изображава състояніе-то на грѣшници-тѣ въ день-тѣ на страшный Сждъ. “И ще отидѣтъ (грѣшници-тѣ) въ вѣчнж мжкж., (Матѣ. 25. 46.)

И тѣй млада-та Господжя показа на Хенриха, че и той както и сичкы-тѣ хора сж грѣшны, и че за туй насъ ни угрожава вѣчна мжка; че ный неможемъ самы себе си да избавимъ отъ туй наказаніе или да ся омыемъ отъ грѣхове-тѣ. И пристигнж тя да го доведе до туй, що той въ смущеніе да ѣж попыта, какво да прави той за да бжде

спасенъ, и да му прости Господь грѣхове-тѣ и да исправи сѣрдце-то му. Отъ слѣдующій-тѣ урокъ Хенрихъ разумѣ, що е направилъ за него Исусъ Христосъ, въ когото ный имамы искупуваніе съ неговѣ-тѣ кръвь, и прощеніе, на грѣхове-тѣ. [Колос. 1. 14.]

Съ особеннѣ радость слушаше Хенрихъ когато му приказвахъ за Спасителя. При сѣдѣйствіе-то на Божественнѣ-тѣ благодать, сѣрдце-то му ся виждаше изпълнено съ любовь кѣмъ Искупитель-тѣ, и той ся толкозь боеше да Го неоскѣрби, што сѣ-кѣ думѣ и сѣкѣ работѣ, кождо щѣше да захване, размысляше ѣ, и сѣкога пыташе своѣ-тѣ наставницѣ, дали ще бѣде то благоугодно Богу. И тѣй въ толкозь кратко врѣме негово-то поведеніе ся сѣвършено измѣни. Той ся отучи отъ лошы-тѣ думы, и ставаше му криво, ако чуеше нѣкого да произнася нѣщо не прилично. При туй още сѣкога и сѣсъ сичкы приказува-

ше богатно и учтиво; той на сѣкого който го здрависваше, даже и на сѣкой сиромашѣ и просякъ, отвращаше му съсъ здрависваніе. Ако му дадеше нѣкой пары; той гы не похарчяше за игрилкы и за сладкы работы за яденіе, ами гы раздаваше на бѣдны-тѣ и на сиромасы-тѣ.

Веднѣжь Хенрихъ влѣзе въ одаѣж-тѣ на своѣж-тѣ наставницѣ въ туй врѣме, когато тя ся занимаваше да си нарежда книгы-тѣ. “Ела тука,, каза тя на Хенриха, “помогни ми да прѣмѣстимъ тѣзи книги въ мой-тѣ долапъ.,” Като ся занимаваше съ тѣзи работѣ, малечкый Хенрихъ твърдѣ му бѣше драго, че може да бѣде полезенъ а тѣзи добрѣ господжѣ. — тѣзи книги, “каза му тя,, макаръ че имать различни подвързїи, различенъ форматъ и голѣминѣ, но тѣ сичкы-тѣ сѣж отъ еднакво съдържаніе, — то е книга-та на Св. Писаніе. Ако бы зель ты да гы четешъ, и да изпълнявашъ изложенны-тѣ въ тѣхъ заповѣди, то ще о-

тидешь на небе-то тамо дѣто живѣе твоей-
ть Спаситель, дѣто е прѣстоль-ть на А-
гнець-ть Божій, закланный-ть за наши-тѣ
грѣхове. „ — “О, азъ быхъ желалъ, „ каза
Хенрихъ, „ да имамъ таквѣзь еднѣ книгѣ;
за неѣ азъ ви давахъ сичкы-тѣ си играч-
кы и даже колесчицѣ-тѣ си. „ Господжя-та
ся поусмихнѣ и рече: “Не, драго мое
дѣте, имай си ты сичкы-тѣ си играчки и
колесчицѣ-тѣ си; азъ могѣ да ти дамъ да-
ромъ коѣкто книгѣ ти аресува отъ тѣзи. „

Хенрихъ, зарадванъ твърдѣ много, благо-
дари на господжѣ-тѣ, и повыка свой-тѣ
Бузи въ одаѣ-тѣ, да ся посовѣтува съ
него, коѣкъ книгѣ да земе, — тѣзи ли,
която е съ чървена, или тѣзи която е съ съ
синѣ подвързіѣ. Най подирь като си
избира еднѣ Библиѣ, той изиска отъ гос-
поджѣ-тѣ едно парче коприненъ кошъ,
притичя ся до терзіѣ-тѣ, зарѣчва му да
ошіе едно джуданче за книгѣ-тѣ, и още
този си вечеръ захваща да ся учи по неѣ
да чете, Нѣколко дена прѣкара той надѣ

първъ-тъ главъ на бытіе-то; втора-та бѣше вече по лесна за него, третя-та още по лесна, и въ скоро врѣме той можеше да чете сичко безъ да мжнка и да заеква.

Съ каквъ радость и съ каквъ къмъ Бога благодарность гледаше млада-та господжа плодове-тъ на свои-тъ благочестивы трудове. Въ продълженіе на еднѣ години и половинѣ, тя бѣше извела това дѣте отъ най-грубо-то язычество, изъ мракъ-тъ и невѣжество-то, и вдѣхнула му бѣше тѣзи истинны на Христіанскѣ-тъ вѣрѣ, които сж необходимы за наше-то спасеніе. Тя му прѣдаде на рѣкъ-тъ Св. Писаніе, и го научи да го чете. Богъ послуша нейны-тъ за туй бѣдно сираче усердны молитвы.

Но приближаваше вече врѣме, когато тя трѣбаше да остави малечкый-тъ Хенриха; мысль-та за туй разлжчаваніе бѣше мжчителна за неж. Нѣколко дена прѣди да трѣгне, тя повыка Хенриха при себе си, и хванѣ да го пыта за тѣзи прѣдмѣты, въ

които бѣше го наставлявала, и караше го, до колкото бѣ възможно, да отговаря съ съ изреченія отъ Библиѣ-тѣ. Първо-то нейно питаніе бѣше: “ Много ли сж богове-тѣ ? ”

Хенрихъ. “ Единъ е Богъ, и нѣма другъ освѣтъ Него. ” [Марк. 12. 32.]

Господжя-та. “ Но ный невѣрвамы ли че този единый Богъ сжествува въ три лица ? ”

Х. “ Трима Свидѣтели сж на небе-то : Отець, Слово и Святыи Духъ ; и тѣзи трима сж едно. ” [1. Іоан. 5. 7.]

Г. “ Какво знаменува : Слово ? ”

Х. “ Слово е Господъ Исусъ Христосъ. ”

Г. “ Дѣ е казано за него въ Библиѣ-тѣ ? ”

Х. “ Св. Іоаннъ въ свое-то Евангеліе казува : Въ начаю бѣ Слово, и Слово бѣ у Бога, и Богъ бѣ Слово. — Той бѣше на свѣтъ-тѣ, и свѣтъ-тѣ чрѣзъ Него станъ, но свѣтъ-тѣ Го не позна. ” [Гл. 1 Ст. 1.—10.]

Г. “ Какъвъ направи Богъ человекъ ? ”

Х. “ Добръ, праведенъ ; защото въ пър-

вж-тж главж на Бытіе-то, въ послѣдніятъ стихъ, е казано: И видѣ Богъ сичко, кое-то направи; и ето твърдѣ добро бѣше. „

Г. “Праведны ли сж сегашни-тѣ хора? Можешь ли ты да ми посочишь поне едного чловѣка добръ и праведень? „

Х. “За да отговорѣж на туй ти пытаніе, не ми трѣба да отварямъ Библиѣж-тж: стига ми да излѣзнж само на пазарь, и да погледнж хора-та; азъ съмь увѣренъ, че тамъ нѣма ни единъ праведникъ. „

Г. “Менѣ ми ся струва, че тебѣ даже не ти трѣба да ходишь на пазарь за туй, за да докажешь, колко сж грѣховны хора-та: неможешь ли ты да намѣришь доказателство на това поблизу, у дома? „

Х. “Вы, може, да разумѣвате тукашни-тѣ слугы, или господжи-тѣ, които сѣдятъ у мамны. — Тѣ на обѣдъ ся присмивахж на благочестіе-то. Азъ твърдѣ добръ разбрахъ тѣхны-тѣ присмѣхулства, и увѣренъ съмь, че тѣхъ никои добры не ще ги нарече. „

Г. “Тъ, Хенрише, истинж че не постѣп-
вать добръ, и твърдъ несправедливо бы бы-
ло да гы наречемъ добры. Но понеже съ
това, дѣто гы осждамы задъ очи-тѣ имъ,
неможемъ ный да гы поправимъ; за туй по
добръ е за тѣхъ да не помянуваме инакъ,
освѣнъ само въ молитвы-тѣ си къмъ Бога,
и да му ся молимъ да поправи сърдца-та
имъ. Но да ся върнемъ на мое-то питаніе—
ты не трѣба да ходишь нито въ стаѣ-тѣ
при тѣзи господжи. Въ тѣзи одаѣ ся на-
мѣрва едно момченце, на име Хенрихъ; не-
го можемъ ли да го наречемъ добръ? Прѣ-
ди нѣколко мѣсеца, това момченце не бѣ-
ше го срамъ да лѣже сѣкой день, и вчера
още азъ го видѣхъ сърдитъ за туй, щото
сіизинъ-тѣ не рачяше да го качи на коня,
и това момченце 'на' да ли и не удари сіи-
зинъ-тѣ за това.”

Х. “Азъ знамъ че това е твърдъ лоша-
рь. Надѣж ся, че Богъ ще ми проводи Сво-
ѣ-тѣ благодать, и ще мя прѣдварди за

напрѣдъ отъ тѣзи страсть. Тѣзь сутринѣ азъ дадохъ на сѣизинъ-тѣ сичкы-тѣ си паны, и казахъ му, че ми е много жялъ за вчерашнѣ-тѣ ми съ него постѣпкѣ. „

Г. “Азъ ти поменѣхъ това за туй, за да ти покажѣ, дѣ трѣба да търсишь отвѣтъ на мое-то питаніе. „

Х. “О, азъ знамъ, че не съмъ добръ; азъ съмъ направилъ много, много злины, които никой не знае, нито Бузи нашъ; само единъ Богъ знае порочность-тѣ на мое-то сѣрдце. „

Г. И тѣй ты сега считаешь ли ся за грѣшникъ?

Х. “За единъ отъ найголѣмы-тѣ грѣшницы. „

Г. “Ами каква е участь-та на грѣшници-тѣ подиръ смѣрът-тѣ? „

Х. “Ще ся възвърнѣтъ въ адъ нечестивы-тѣ, сичкы-тѣ народы, които забравяютъ Бога. „ [Псал. 9. 18.]

Г. “Ако че сичкы-тѣ грѣшници трѣба

да идѣтъ въ адъ, то ты какъ ще избѣгнешь отъ тѣзи участь? „

Х. “Ако че вѣрувамъ въ Исуса Христа, щѣ бѣдѣ спасень. Почыкѣй на вчясъ, азъ щѣ ти кажѣ текстъ-тъ: Вѣрвай въ Господа Исуса Христа и ще ся спасешь. „ [Дѣян. 16. 31].

Г. “Но тѣй ли мыслишь ты, че като вѣрувашь въ Исуса Христа, ще можешь да идешь на небе-то тѣй както си съ грѣхове-тъ си? Може ли нечисто нѣщо да възлѣзе на небе-то? „

Х. “О, не. Богъ не може да живѣе съ грѣшны-тъ. Той има чисто око, за да не види зло-то. [Аввак. 1. 13.] Но ако че вѣрувамъ азъ въ Господа Исуса Христа Той ще мя очисти отъ сичкы тѣми грѣхове, защото кръвь-та на Исуса Христа очисти ны отъ сѣкой грѣхъ. [1. Иоан. 1. 7]. Той може да ми даде ново сърдце, може да мя направи новѣ тварь и да мя очисти тѣй както е той чистъ. [1. Иоан. 3. 3.]

Господжя-та останѣ доволна отъ Хен-

риховы-тѣ отвѣты, и благодари Бога въ сърдце-то си за туй благословеніе, което было угодно Нему да даде на нейны-тѣ трудове. Но пакъ, тя не хваляше Хенриха за туй, като ся боеше да не бы да породи въ него гордость, защото знаеше че “Богъ на горды-тѣ ся противи, а на смиренны-тѣ дава благодать”, (Іак. 4. 6.) И за това, намѣсто да му позахваля, тя му каза: “Какво разумѣвашъ ты подъ изреченіе-то: да станешъ новъ тварь?”

Х. “Когато не знаяхъ Господа Исуса Христа, азъ си мысляхъ само за непотрѣбны нѣща. Любяхъ себе си повече отъ сичко друго на свѣтъ-тъ. Обичяхъ да ямъ овоція и сладкы работы, и до толкозь бѣхъ ся пристрастилъ къмъ тѣхъ, щото можеше да ся рѣшь хыяда пѣтя да слѣжѣ, за нѣколко направы отъ захаръ. При това още азъ бѣхъ гордъ и лесно ся разсърждахъ. Много ми бѣше драго, да чувамъ да ми казуютъ; “Господарю,» и да ми ся покла-

нятъ. И вы неможите си прѣдстави, до колко бѣхъ азъ жестокъ къмъ Божиѣ-тѣ творенія, даже и къмъ птичета-та, които убивахъ за да си играѣхъ съ тѣхъ. Но сега надѣѣхъ ся, че сърдце-то ми малко-по-малко хванѣ да ся измѣнява, защото азъ дадохъ сичкы-тѣ мои сладкы работы на едно болѣрско момче. Но пакъ азъ знамъ, до колко още сърдце-то ми е далечъ отъ съвършеннѣ чистотѣ; тѣкмо единъ Богъ, ако Му бѣде благоугодно, той само може да го направи чисто и непорочно. „

Г. Ты си длѣженъ сѣкой день по нѣколко пѣтя, и ноцѣ даже, ако ся събудишь, да ся молишь Богу, за да ти проводи той Святыѣ-тѣ свой Духъ, който да очисти сърдце-то ти и да тя настави въ добро и благо. Блаженны тѣзи, които любятъ Исуса Христа, защото на таквызи ся дава Духъ Святыѣ, „Който прѣбѣдва съ тѣхъ и въ тѣхъ ще бѣде. „ (Юанѣ. 14. 17.)

Тука тя затвори на одаѣ-тѣ врата-та,

колѣннчи съ Хенриха наедно, и молеше ся Богу, да направи чисто сърдце и да обнови духъ правъ въ туй дѣте. (Псал. 50 12). Послѣ станѣ, цалуѣ малкыго Хенрихѣ, и каза му съсъ сълзы, че тѣ скоро трѣба да ся разлѣчатъ единъ отъ другій. Като чу това Хенрихъ нѣколко минуты стоя безъ да подума нищичко; слѣдъ туй изведнѣжъ ся расплака, и казуваше: “Какво ще станѣ азъ, вы като си отидете? Азъ щѣ бѣдѣ принуденъ да ся обхождамъ само съ бавачь-тѣ си, защото Майчя ми мя не люби; азъ ще си минувамъ врѣме-то само съ едны-тѣ Индійцы. Сега вече азъ отъ никого и никога нѣма да чюѣж за Бога. О, мене мя е твърдѣ страхъ, да не станѣ пакъ като прѣди грѣшенъ.”

“Любезно дѣте, рече господжа-та, не ся сумнѣвай въ Божіе-то милосердіе. Когато възлюбленный-тѣ нашъ Спаситель оставяше ученицы-тѣ си, каза: Нѣма да вы оставѣж сироты; ще дойдѣ при васъ. (Іоан.

14. 18). И какъ мыслишь ты: Господь Богъ, който ти ся откри, и тя прие въ число-то на свои-тѣ сынове, ще тя остави ли сираче? Помысли за това, колко милосердеченъ е былъ той, дѣто тя отведе отъ този пѣтъ, който води на вѣчнѣ пагубѣ, въ адъ. Ты като живѣеше между язычници-тѣ, незнаеше нито Свято-то Негово име. Божій Промысль доведе мене тука; Божій Промысль стори, дѣто да можъ азъ да живѣѣмъ доста дълго врѣме съ тебе, да узнаѣмъ за тебе и да ся заловѣмъ да тя учѣмъ, и да ти дамъ Библиѣ-тѣ. Вѣренъ е този който ны призовава. Той ще и да направи това, „продължаваше да говори господжа-та, „Твой-тѣ духъ, душа-та и тѣло-то да ся опазятъ съ сичкѣ-тѣ цѣлостъ безъ порочно въ идваніе-то на Господа нашего Исуса Христа. „ (1. Солун. 5. 23, 24.) Слѣдъ това тя испѣ стихъ-тѣ отъ пѣснѣ-тѣ кой-то той често повтаряше а на врѣменѣ ся опытваше и да ѣмъ испѣ.

Бѣхъ далечъ отъ Божіе стадо ;

И на Спаса домиль.

Да мя стори вѣрно чадо,

Честнѣ-тѣ си кровь проль.

.....

Много врѣме бы трѣбало, ако быхмы по-
искали да опишемъ сичкы-тѣ разговоры,
кото станѣхъ между младѣ-тѣ господжѣхъ
и маленького Хенриха до нейно-то трѣгну-
ваніе. Той считаше за злочестъ този день,
въ който бѣше принуденъ да ся разлѣчи
отъ неѣхъ; като щеше ѣхъ испроважда далеко
низъ рѣкѣ-тѣ. Тя отиваше на Бергампуръ,
дѣто ся и ожени, за нѣкой си твърдѣ благо-
честивъ чловѣкъ.

Хенрихъ ся качи на корабъ-тѣ, за да ся
проси съ своѣхъ-тѣ наставницѣхъ. Тя са про-
щава съ него на дълго, подирѣ подари на
Бузи четири рупіи *) за туй, щото и за

*) Една рупія струва единнадесетъ гроша.

напрѣдъ той пакъ тѣй добръ да ся обхожда съ младый -ть си господарь. Най сѣтны-ть думы, които му каза тя, бѣхъ тѣзи: “Любезный Хенрише, ты си длъженъ съ Божіѣ-тѣ помощь да ся стараешъ да обърнешъ Бузи въ Христіянство; за да не остане той въ число-то на язычници-тѣ, но да стане чедо Божіе.

Когато корабъ-тъ бѣше готовъ да отплува, Хенрихъ за сѣтенъ пѣть ся прости съ Господжѣ-тѣ, и излѣзе на брѣгъ-тъ. Като стоеше подъ сѣнкѣ-тѣ на едиѣ смоковницѣ, той испроваждаше съ очи корабъ-тъ, който плуваше по широкой Гангъ, до тогазъ, до когато вече той ся затули на далеко. Подиръ туй, Бузи го зе на рѣцѣ и го прѣнесе у дома имъ. Отъ туй на сѣтнѣ никой пакъ необращаше на него никакво вниманіе, и той бѣше пакъ въ исто то положеніе, както и до идваніе-то на младѣ-тѣ господжѣ, съ това само различіе, че сега той можеше да чете Библиѣ-тѣ, а то бѣ

наистинж най голѣмо-то добро, за което Хенрихъ вѣчно ще благодари Бога; защото отъ понапрѣдъ той даже не знаеше ни свято-то име Божіе.

По нѣкога помайчима му го повыкваше да обѣдва или да вечеря при нейж; но тя на яденіе имаше обычай да пуши и тютюнь, което правяхж и повечето другы отъ нейны-тѣ гости, и дрѣвкахж за таквызь нищо и никаквы работы; за туй това врѣме бываше най теготно за малечкый-тѣ Хенриха; намѣсто пріятны и назидателны ра говоры, тамъ ся чуваше само хлоптеніе-то на талеркы-тѣ, на ножовы-тѣ и на вилушкы-тѣ, шумоленіе-то на вѣри-тѣ и на опахала-та; освѣнъ туй още помайчима му често оразнообразяваше тѣзи сѣнѣ съсъ псуваніе и руганіе къмъ слугы-тѣ по тѣхный-тѣ имъ языкъ.

И тѣй Хенрихъ не намѣрваше нигдѣ добра дружина, освѣнъ едничкый-тѣ си бавачь, и нигдѣ не бѣше му тѣй весело, както на

балконъ-тъ, когато, сѣднѣлъ до Бузи, можеше да прочита Слово-то Божіе.

Въ туй врѣме той си напомняше често най послѣдн -тъ думы на своиж-тж наставницж: "Ты си длѣженъ да ся стараеть да обърнешь въ Христіанство свой-тъ бавачъ.,, Но той не знаеше какъ да ся залови за тѣжъ работж; нему му ся струваше, че сърдце-то на бѣднѣи-тъ Бузи може да ся исправи само съ непосредственно-то Божіе дѣйствиѣ; защото Бузи бѣше крайно привързанъ къмъ свои-тъ дървени богове и нелѣпы обряды, при това още той ся боеше да не прогнѣви свой-тъ жрецъ и учитель. Хенрихъ сѣдеше право, защото безъ Божіѣхъ помощъ никой не може да дойде при Бога; но Господь е далъ намъ срѣдства и показалъ ни е пѣть, прѣзь кой-то можемъ да привождамы другиго къмъ познаніе на Творца нашего, и нѣи трѣба безъ друго съ вѣрж и покорность да ся ползуваме отъ тѣзи срѣдства, като ся мо-

лимъ Богу да низпроводи Свое-то благо-
словеніе на наши-тѣ трудове.

За пьрвѣ стѣпкѣ на Хенриха къмъ това прѣдпріятіе послужи му молитва-та за Бузи. Слѣдъ нѣколко минути размыслианіе, той захванѣ да ся моли така: “О Господи Боже, послушай смиреннѣ-тѣ молитвѣ на бѣдно-то и грѣшно дѣте, дай на мене силѣ, отъ любовь къмъ единородный-тѣ твой Сынъ, който е умрѣлъ за насъ на кръсть, да обьрни къмъ тебе сърдце-то на моего Бузи, да го отклони отъ неговы-тѣ дѣрвени богове, и да го приведе къмъ Исуса Христа.” Тѣзи молитвѣ непрѣставаше той да ѣ повтаріѣ сѣкоѣ нощъ, и сѣкой день по нѣколко пѣтя; и пакъ сегизь-тогизь по нѣкога приказваше на Бузи за това, що бѣ узнаилъ отъ наставницѣ-тѣ си. Бузи макаръ и да го слушаше съ тѣрпѣніе, но, виждаше ся, че не обраща особенно вниманіе на неговы-тѣ думы, и сѣкога отговаряше тѣй: “има много поточки и рѣкы

но тѣ сичкы-тѣ въ море-то ся изливать; сѣщо тѣй пакъ, има много вѣры и исповѣданія, но тѣ сичкы еднакво завеждатъ человека на небе-то; за кѣмъ рай има много пѣтища, — единъ-тѣ завежда тамъ Мюслюманы-тѣ, другой-тѣ Индійцы-тѣ, другой единъ е на Християны-тѣ, но тѣ сичкы еднакво сѣ добры. „ Той увѣряваше още, че отъ сѣкой единъ голѣмъ грѣхъ може человекъ съвършено да ся очисти, ако иде на Гангъ да ся омые съ нейнѣ-тѣ водѣ. И много други таквызъ нелѣпости приказваше той на Хенриха, които на врѣменѣ на карвахѣ това дѣте да ся позамысля за нѣколко врѣме. Безъ да гледа на това, Хенрихъ бѣше тѣй постоянь, щото не ся боеше отъ таквызъ несполуку, но (като ся помолеше Богу и като почетеше въ Библиѣ-тѣ си) пакъ ся залавяше о работѣ-тѣ си. По нѣкога той дохаждаше близу до бавачъ-тѣ си, гледаше го въ очи, и казуваше: Ахъ бѣдный мой Бузи, бѣдный Бу-

зи; ты си тръгналь прѣзь единъ лошавъ пѣть, а между това не щешь, за да ты наставиъ азъ на истинный-тъ пѣть; Единъ само пѣть води къмъ спасеніе, и този пѣть е *Господь Иисусъ Христосъ: Никой не идва къмъ (Бога) Отца, освѣнъ прѣзь Него само.* (Іоан. 14. 6.) Слѣдъ това той ся мѣчяше да истълкува на своего Бузи, кой е былъ Иисусъ Христосъ, какъ дошелъ той на земѣ-тъ, приелъ образъ чловѣческий, пострадалъ и умрѣлъ на кръсть-тъ заради грѣхове-тъ на хора-та, положенъ бы въ гробъ, и въ третій день въскрѣснѣ, та ся възнесе на небе-то, и сега сѣди отдѣсно на Бога Отца, откъдѣто ще дойде да сѣди живы-тъ и мрты-тъ.

Така ся подвизаваше сѣкой денъ малечкый Хенрихъ, но Бузи, виждаше ся, че ся неубѣждаваше тѣй лесно отъ неговы-тъ думы; на врѣменѣ даже той хващаше да ся смѣе, и казваше: — може ли да ся разсѣжда толкози важно за таквызи дребны ра-

боты. “Отъ другъ странъ можемъ да кажемъ за въ почетъ на Бузи, че той никога не показваше неудоволствие или непочтеніе къмъ Господаря си.

Въ туй врѣме, на Хенриха помайчима му трѣбаше да иде въ Калкуттѣ. Тя, като трѣгнѣ по водѣ, зе съсь себе си и малкый-тъ Хенриха съ бавачъ-тъ му Бузи. Хенрихъ бѣше тогази боленъ, и помайчима му помислила че промѣненіе-то на въздухъ-тъ може да му поправи здравіе-то. Това ся случи въ край тѣ на дѣждовно-то врѣме, когато Индія зелѣнѣе и ся вижда да е една прѣкрасна страна, но въ сѣщото врѣме бива и напълнена съ вредителны испаренія. Вечеръ когато корабъ-тъ ся спираше на якорь край брѣгове-тѣ, Хенрихъ излѣзваше съ Бузи на сухо да ся расхожда. Често, като ходяхъ по полета-та и по села-та, тѣ захождахъ и до единъ миль далечь отъ брѣгъ-тъ. До тѣзь поръ Хенрихъ не бѣше ходилъ на никѣдѣ, нито бѣ излѣ-

звалъ по на далечъ отъ околности-тъ на свой-тъ домъ; за туй сега той ся твърдѣ много радуваше, като виждаше толкози раз-нообразны страны, и непрѣстанно распыт-ваше за едно и за друго, каквото че виж-даше на къдѣто ся расхождахъ. Често пакъ, като ся въсползуваше отъ туй врѣме и отъ тѣзи прѣдмѣты, той отваряше прикаскъ съ Бузи за Бога, Творца на сичкы-тъ нѣща, и казуваше на бавачь-тъ си: “не е въз-можно, щото Творець-тъ и Създатель-тъ на сичкый този прѣкрасенъ и голѣмъ свѣтъ да е подобенъ на твои-тъ дървени богове, въ които вѣрувашъ ты, и които, споредъ сѣщы-тъ твои разказванія, сѣ много по-нечестивы и безумны и отъ самы-тъ най-лошавы хора.

За особенно вниманіе е достоинъ единъ случай; Хенрихъ излѣзе веднѣжъ съ свое-го Бузи да ся расхожда по прѣкраснѣ-тъ долиня близу до горы-тъ, които ся казватъ Раджамахалски. Особенно прѣзъ този дець

помайчима му не бѣше расположена къмъ него, и горкый-тъ малешко, макаръ че ся вардеше да го не усѣтятъ, ако и да ся не искайваше за това, но бѣше му твърдѣ драго, когато излѣзе изъ корабъ-тъ. Слънцето вече залѣзваше; хладенъ вѣтрець духаше по рѣкѣ-тъ и прохлаждаше малешка, който за това и безъ много трудъ възлѣзе на върхъ-тъ на еднѣ могилѣ, дѣто имаше единъ гробъ съ надпись на камъкъ-тъ, и тамъ сѣднѣ той съ Бузи. Хенрихъ неможаше безъ прѣхласваніе да гледа на прѣкраснѣ-тъ картинѣ на природѣ-тъ, която му ся прѣдставяше. Отлѣво имъ течеше величественный Гангъ, който ся извиваше около единъ стръмень брѣгъ и слѣдъ това ся затуляше задъ горы-тъ. Хубавый корабецъ стоеше на брѣгъ-тъ, въ неподвижно положеніе; а по далечко имаше още и другы нѣкои, съсь сламены, плоскаты покрывкы. Корабери-тъ и слугы-тъ, като бѣхъ си свършили дневнѣ-тъ работѣ, приго-

твяхъ си хранѣ, раздѣлены на споредъ сословія-та си; едни меляхъ коренчета за подправы, други кладяхъ огънь други мыяхъ ссѣдове-тѣ, други пусяхъ тютюнь, насѣдали на тѣркало по зеленѣ-тѣ моравѣ. — Прѣдъ Хенриха и прѣдъ бавачь-тѣ му и надесно отъ тѣхъ ся разстилаше една прѣлестна равнина, засѣянна съ жито, покрита съ ниски колабки съ сламены покрывки, съ малки балконы, съ о рады и градины; тамъ пакъ по далеко ся виждаха планины-тѣ, ту обнаженны чакъ до върхт.-тѣ, ту покрывты съ сѣкаквы шубрѣцы, които и до нынѣ служатъ за убѣжище на тигры-тѣ, на носорогы-тѣ и на дивы-тѣ свиніе.

Хенрихъ сѣдѣше та гледаше нѣколко врѣме мълчишка-та. Найподирь, той продума и каза: “Бузи, туй мѣсто е много хубаво, но то бы было много похубаво, ако да бѣхъ жители-тѣ му Християне; тѣ не щѣхъ да сѣ тѣй мързеливи и нерадиви, както сѣ сега, тѣ бы сѣ единъ другый о-

Х бычали, бы чистяли полета-та отъ шубрж-цы-тѣ, и быхж правили храмове за служе-ніе Богу. Колко бы было пріятно да гледа нѣкой този народъ, като отива сутренж въ Недѣленъ день на Христіанскж-тж черквж, или пакъ вечеръ като сѣдятъ прѣдъ врата-та на кжщя-та си и четжтъ Св. книги; не ваши-тѣ священны книги, но Христіанскы-тѣ книги за Бога Исуса Христа.

Бузи на това отговори, че наистинж ще дойде време, когато не ще има вече разли-кж на вѣры-тѣ и на *касты-тъ* *); и че той това само не знае кога ще бжде то', и увѣряваше пакъ че той до тогазь не ще и да бжде живъ.

“Има едно мѣсто „ каза Хенрихъ, дѣто нѣма *касты*, и дѣто сичкы-тѣ хора живѣ-жтъ като братія. То мѣсто е подобро и

*) Раздѣленіе на народъ-тъ на съловія, както сж раздѣлены по насъ еснафы-тѣ, но съ туй че никой немо-же да прѣмине въ другж *кастж*. И не само туй, но отъ единж *кастж* нѣкой си не може да похване работж-тж на едно-го, който е отъ другж *кастж*, ни да яде ни да цѣе съ него.

похубаво отъ това; тамъ нѣма люти звѣ-
рове; тамъ незнаѣтъ ни гладъ, ни жедъ;
тамъ рѣкы-тѣ сж безопасны; денѣ слънце-
то не пече, нощѣ луна-та не зема на о-
чи-тѣ свѣтлинж-тж. Азъ често ся смыс-
лямъ за туй мѣсто и надѣж ся наскоро да
идж тамъ. Желалъ быхъ, Бузи, да дойдеше и
ты тамъ съ мене, или да дойдешъ подирѣ ми. „

“Какъ, „ рече му Бузи, “да не възще
господарь-тѣ ми да иде въ Европж? „ По-
дирѣ туй приложи: “Надѣж ся, че нѣма
да идете; защото азъ неможъ до' слѣдъ васъ
по *черны-тъ воды*. „ *)

Хенрихъ му раастълкува, че той неразу-
мѣва тука за Европж, ами за небе-то. “По
нѣкога ми иде на умъ-тѣ, „ казваше той,
а най вече когато ся осѣщамъ тѣй нездравъ,
както днесъ, че азъ щж скоро да умрж, Бу-
зи. Колко быхъ желалъ азъ да възбудѣ въ
тебе любовь къмъ Господа Исуса Христа! „
Слѣдъ туй, като станж, Хенрихъ пригрж-

*) Тѣй наричатъ Индїи-тѣ море-то.

щаше съ рѣцѣ-тѣ си шѣж-тѣ на бавачь-тѣ си, и молеше му ся да стане Христянинъ. “Драгый мой Бузи,, думаше той, “ милый Бузи, стани Христянинъ!,, Но сичкы-тѣ усилия на малечкый-тѣ Хенриха оставахъ безъ успѣхъ.

Мѣсець, кажи и нѣщо повечко, подирь отплуваніе-то имъ изъ Динапуръ, тѣ стигнахъ въ Калкуттѣ, и ко десахъ на къщѣ-тѣ на единъ твърдѣ почтенъ чловѣкъ, Г. Смитъ. На Хенриха помайчима му, като ся настави въ домъ-тѣ на Г. Смита, още помалко отъ първенъ ся смысляше за Хенриха. По пріетый-тѣ въ Индіѣ обычай, тя трѣбаше понапрѣдъ да направи визиты на свои-тѣ познаницы. Но нейны-тѣ дрехы, шиты въ Динапуръ, бѣхъ останѣли много назадъ отъ послѣднѣхъ-тѣ Европейскѣ модѣ: тѣ трѣбаше да ся прѣкроютъ, да ся прѣправятъ и да ся купятъ и другы новы; при това, не бѣше и твърдѣ лесно да научатъ терзіѣхъ-тѣ да гы ошіе както трѣба. Косы-тѣ и не

бѣхъ споредъ модѣ-тѣ счесаны, а слугы-ня-та и' нѣмаше твърдѣ срѣкы, и за много врѣме неможяше да приеме новы-тѣ обычаи. Прѣзъ сичко това врѣме, малечкый Хенрихъ оставаше съвсѣмъ забравенъ, безъ да гледать на това, че той вече отъ нѣколко дни насамъ не бѣше ни здравъ, и ис айваше ся на бавачъ тѣ си че го пробадало подъ ребра-та; но помайчима му и не знаеше за това.

Господинъ Смитъ и жена му, като гледахъ Хенриха че е тѣй осърнѣлъ и при-блѣднѣлъ на лице, нѣколко пѣтя и' напомняхъ. че това дѣте трѣба да е нѣщо тежко болно. А тя на туй отговаряше: “Ехъ то не е нищо: той е твърдѣ биле здравъ, ами както сичкы-тѣ, които сѣ родены въ Индіѣ, стои тѣй като осърнѣлъ.”

Веднѣжъ подиръ обѣдъ, когато Г. Смитъ, сопруга-та му и Хенрихова-та помайчима сѣдѣхъ въ гостиннѣ-тѣ стаѣ, господжитѣ разсѣждавахъ за едно періодическо из-

даніе, което съдържаваше описаніе-то на послѣдни-тъ моды въ Европѣ, на новы-тъ калески, дрехы, и др. (защото трѣба да кажемъ че Г-жа Смитъ, безъ да гледа на добрый-тъ примѣръ на мѣжя си, бѣше твърдѣ привързана къмъ суетный-тъ свѣтъ); а Г-нъ Смитъ, недоволенъ отъ таквызъ прикаскы, но като незнаеше, какъ да ги прѣкъсне, станѣ и зе да ся разхожда бърже-бърже изъ одаѣ-тѣ. Като минуваше край врата-та той съгледа на балконъ-тъ малкый-тъ Хенриха, че бѣше сѣднѣлъ на губерче-то до бавачь-тъ си, и държеше въ рѣкѣ Библиѣ-тѣ. Той бѣше сѣднѣлъ сгърбомъ къмъ тѣзи врата, отъ кждѣто го съгледа Г-нъ Смитъ, и за туй той можеше лесно да слѣдува сѣко едно негово движеніе, безъ да угадятъ тѣ че ги гледа. Той ся спрѣ та слушаше какъ Хенрихъ, съ тихъ дѣтинскый гласъ, тълкуваше на бавачь-тъ си Библиѣ-тѣ.

Г. Смитъ изнайнапрѣдъ едвамъ вѣруваше

това, което виждаше и чуваше; найподиръ, като ся увѣри че е наздраво тѣй, той набързо ся върнѣ при господжи-тѣ. “Двадесеть и петъ години,, каза той, “азъ живѣхъ въ Индіѣ, и никога не съмъ видѣлъ, нито съмъ чулъ, таквозъ нѣщо. Ето на пълно ся сбѣдва реченно-то въ С. Писаніе: *Изъ уста-та на младенци-тъ и на кърмачета-та Ты си устроишъ хвалѣ.* (Матѣ. 21. 16.)

Колко срамотно за тебе, драга моя съпруго; ты немали никога да ся напуснешъ отъ твой-тѣ играчки, прѣмѣны и суетны удоволствія! Дайте на менъ тозъ журналъ, азъ щѣ накарамъ да го хвърлятъ въ огънь-тѣ.—

Ето двѣ жены, отъ които сѣка една има по на петдесеть години, сѣдятъ та дрънкатъ за моды и труфялія, а между това на седмь годинки едно дѣте проповѣдва на язычницы-тѣ Слово-то Божіе. *Но Богъ избра на свѣтѣ-тѣ безумно-то, да посрами мудры-тъ; и немошно-то на свѣтѣ-тѣ избра Богъ, за да посрами силно-то,,* (1. Кор. 1. 27.)

“Драгый мой, „—извыка Г-жя Смитъ,—
 “ты ся забравяшь. — азъ ты не разбрамъ.
 Какво ищешь да кажешь ты съсь свои-тѣ:
прѣмльнь, — *труфила*? Ты сякашь че си
 станалъ невѣжливъ! „

Невѣжливо, Господине Смитъ, невѣжливо
 ся докарвашь! — Белкимъ сега ты наздра-
 во мыслишь, че азъ имамъ на петдесеть го-
 дины? Но туй вече е твърдѣ прѣкалено! „
 приложила Хенрихова-та помайчима.

“Молю ви ся да мя прощавате, „ каза
 Г-нъ Смитъ, “азъ не искахъ да вы оскърбѣхъ,
 но мене твърдѣ много мя заинтересува то-
 ва, що видѣхъ; тамъ сѣди малечкѣ единъ
 малешко, и тълкува Св. Писаніе на одного
 Индійца.

“Но пакъ вы не мыслите, „ казваше Хен-
 рихова-та помайчима, че съмъ азъ на пет-
 десеть години; вы сте сбъркали нѣщо два-
 десеть години. „

Г-жя Смитъ. “Да прощавате, молю ви
 ся, мѣжя ми, той кажи че на сѣкого, като

ну ся поразсърди прави го старъ; — азъ съмь обржгнѣла вече на туй. „

Г-нъ Смитъ. “Позволѣте ми, мила моя, да говорѣж за себе си; защото азъ не съмь отъ тѣзъ, които отъ учтивость смѣлчяватъ истиннѣ-тѣ. Говорѣж ли азъ, мѣлчѣж ли, врѣме-то си заминува, смърть-та и вѣч-ность-та приближяватъ. Азъ незнамъ, каква ще да е тая учтивость, когато намѣсто право-то дѣйдѣтъ та ви кажѣтъ единъ глупавъ лѣжж! Но сти а колкото за това. Азъ быхъ искалъ да знаѣж, какъ това седемгодишно дѣте ся рѣшило да тѣлкува Б. блѣж-тѣ на бавачь-тѣ си — язычника. Азъ даже не знаяхъ, че то умѣе да чете. „

“Това азъ щѣ ви го раскажѣж, „ рече Хенрихова-та помайтима. “Въ моѣж-тѣ ж-щѣ на Пат. ж, прѣди нѣколко врѣме, поживѣ една млада дѣвойка, която го научи да говори и да чете по Англѣйски. За това азъ и' съмь много задѣлжена. Но тя съ туй да ся не задоеоли, ами да направи това

дѣте на пустосвѣтъ такъвъ ханжъ, сѣщински ханжъ ви казувамъ. Азъ това не го знаяхъ до прѣди нейно-то дохаждане. „

Г-нъ Смитъ. “Ханжъ! Какво разумѣвате вы подъ това названіе, господже? „

“Цѣль Ханжя, „ отговори тя; “дѣте-то станъ като че не е дѣте. Т. Д. Капитанинъ-тъ на Инд. пѣхотъ, когато бѣше на квартирѣ въ Динапуръ, често идеше при това малко дѣте, когато то още нѣмаше ни на три години, и учеше го да псува слугы-тъ по Англиски и да гы прѣкоросва съ имена-та на неговы-тъ кучета и коніе, — но азъ ся боѣхъ да не оскърбѣхъ Г-на Смита. Азъ подзирамъ, „ продължаваше тя, “че и самъ Г-нъ Смитъ е ханжа. Не е ли тѣй? „ — и хвати да ся смѣе сама на това що рече ужъ остроумно; но Г-жя Смитъ сѣдѣше намѣсто-то си замислена, а Г-нъ Смитъ, като възведе очи на небе-то изрѣче тържественно: “Господи, Всемогущій Боже, обърни сърдце-то и въ пѣть-тъ на правдѣ-тъ! „

“О, Г-не Смитъ, вы твърдѣ серіозно пріехте мои-тѣ думы; азъ вы хортувахъ тѣй, като на шегъ. „

„Азъ щѣ вы испытамъ,“ каза Г-нъ Смитъ „ако вы дѣйствително не прѣнебрежите религіѣ-тѣ, и непрѣзирате благочестивы-тѣ хора, то нѣма да ся откажете отъ да прирѣчите своего Хенриха на моѣ грижѣ до когато вече стоите у дома. Вы мя знаете вече отъ нѣколко години на самъ (боѣ ся да вы кажѣ отъ колко, да вы не оскърбѣ пакъ), и азъ ся надѣѣ, че вы ще бждете снисходителны кѣмъ мое-то простосърдечіе. „

“О, азъ знамъ, вы сѣкога сте тѣй май като чудноваты; но азъ ся съгласявамъ на ваше-то прѣдложеніе. „ Подирь туй, тя отиде да ся прѣоблѣче, и да ся приготви за да иде на расходкѣ съ конь; — и тозъ разговоръ ся свърши безъ особенны непріятности, защото въобще тая господжа нѣмаше до толкозъ зълъ нравъ.

Още този си вечеръ, тя като излѣзе изъ къщи, Г. Смитъ привыка Хенриха при себе си въ одаж-тж, и го распита за обстоятелства-та на животъ-тъ му, и за младж-тж господжжъ, която го бѣ научила да чете Библиѣж-тж, и му вдѣхнала мысль-тж да обрѣща Бузи въ Християнство. Привождями тука послѣдни-тѣ думы на тѣхний-тѣ разговоръ.

Г-нъ Смитъ. “Мыслишь ли ты, Хенрише, че Бузи вѣчь отъ все сѣрдце ся е обрѣнѣлъ къмъ Бога?”

Хенрихъ. “Не, не мыслиж още; макаръ че отъ нѣколко мѣсеца на самъ непрѣстанно и да му говориж азъ за Бога, но той си остава пакъ въ мысль-тж, че неговы-тѣ богове не сж подолни и по лоши отъ истиннаго Бога.”

Г. Смитъ. “За дѣте е още опасно да ся прѣпира съ възрастны язычници; защото макаръ ты и да си правъ, а той рѣшително — не; но той може да ти надума тол-

козь и таквызь думы, щото ты може да ся забъркашь, така що и твоя-та вѣра да ся измѣни нѣкакъ. „

Хенрихъ. “Но мож ли азъ да ся откажѣхъ отъ намѣреніе-то да направѣхъ Бузи Христіянинъ? Горкый-тъ Бузи, той е ималь грижѣхъ за мене още отъ пьрвы-тъ деніе на мой-тъ животъ. „

Г. Смитъ. “Послушай, пріятелю, азъ щѣ ти покажѣхъ едни подобры срѣдства за негово то обращеніе въ истинскъ-тъ вѣрж. Знае ли Бузи да чете? „

Хенрихъ. “Едва ли знае, твърдѣ, твърдѣ малко. „

Г. Смитъ. “И тѣй ты трѣба да му прочиташь Св. Писаніе.

Хенрихъ. “Че какъ да направѣхъ това? „

Г. Смитъ. “Ако да бѣхъ прѣвелъ азъ поважны-тъ главы отъ Вѣтхый Завѣтъ, напр. Пьрвж-тъ глава отъ Бытіе; въ коиж-то ся упомянува за твореніе-то на чловѣкъ-тъ, за обѣщаніе-то, което даде Богъ на

първы-тѣ чловѣцы, и пакъ ако да прѣведяхъ още нѣкои главы изъ Евангеліе-то по языкъ-тѣ на твое о Бузи; ты щѣше ли да земешъ дагы четешъ на твой-тѣ бавачъ? Азъ щѣ ты научиѣ да разбирашь буквы-тѣ, съ които щѣ напишиѣ прѣводъ-тѣ на тѣзи мѣста отъ Св. Писаніе? „

Хенрихъ. О, за това аѣ съмь съгласенъ сичко да пожртвувамъ? „

Г. Смитъ. “Твърдѣ хубаво, дѣте мое; идвай при мене въ одаѣж-тѣ ми сѣкой день, азъ щѣ ты учиѣ да четешъ по Персіѣски: защото съ буквы-тѣ на този языкъ трѣба да ся прѣведѣтъ тѣзи главы, които щѣ бѣлѣжиѣ азъ. Напokonъ може бы да ся прѣведе така и сичка-та Библия. „

Хенрихъ. “Ама и думы-тѣ и языкъ-тѣ ли ще бѣдѣтъ Персіѣски? „

Г. Смитъ. “Не, сынко, думы-тѣ и языкъ-тѣ ще бѣдѣтъ тѣзи, които Бузи употрѣблява сѣкой день, но само ще бѣдѣтъ написаны съ Персіѣски буквы. Така при-

готвены-тъ отъ мене мѣста изъ Св. Писаніе ты ще гы четешь сѣкой день на твоего Бузи, като просишь още отъ Бога да му даде разумѣніе въ Божественны-тъ истинны. И никога не ся сумнѣвай въ успѣхъ-тъ на Божіе-то Слово: *Защото както кога падне дѣждь, или снѣгъ отъ небе-то и не ще ся върне, додѣ не напои земь-тж, да прозябне, и да даде сѣмя на сѣятель-тж, и хлѣбъ за яденіе: тѣй ще бжде мое-то говораніе, казува Господь, което че изльзе изъ Мои-тъ уста, нѣма да ся възвърне при Мене празно, докль не свърше (сичко) що сѣмъ поискалъ, и щж ускориж твои-тъ пѣтища, и Мои-тъ заповѣди. (Пса. 55. 11, 11.)* Но ты не трѣба да ся прѣпирашь съ бавачь-тъ си за религіѣ-тж; ты си още твърдѣ младѣ, — ты трѣба само да му прочиташь Библиѣ-тж и да ся молишь за него непрѣстанно, като прѣдоставяшь сичко друго на Божественнѣ-тж благодать. 23

Нѣма да описвамъ сичкы-тѣ разговори които ставахъ между Г. Смита и малечкаго Хенриха, за да не направѣхъ повѣсть-тѣ си твърдѣ дълж. Щѣ кажѣхъ само, че Хенрихъ прѣзъ сичко-то врѣме на прѣбѣдваніе-то си въ Калкуттѣ, земаше сѣкой день урокъ въ четеніе-то на Персійкы-тѣ писмена.

Най послѣ Г. Смитъ го научи да чете и даде му нѣколко главы отъ Св. Писаніе, писавны на Индійскый языкъ съ Персійскы буквы и подвързанны въ синѣхъ мѣшинѣхъ, като молеше Бога да низпроводи Свое-то благословеніе на едно таквозь голѣмо и трудно дѣло. Колко бѣше драго на Хенриха, като получи тѣзи книгѣ, и видѣ, че може да ѣ чете лесно!

Завчасъ той ся намѣри на мѣсто-то си, на губерче-то, до своего Бузи, и хванѣ да му чете Библиѣ-тѣ на високо, защото той неможяше да ся удържи да не изрази радость-тѣ си на високо. Той ся не задово-

ли съ това, дѣто прочиташе самъ на свое-
го Бузи, нему му ся искаше да научи и
сами-него да чете; той ся залови о тѣзь
работѣ, и тя потрѣгнѣ много по-сполучли-
во, отъ колкото можеше да ся прѣдполага
изъ вай напрѣдъ: защото когато още Хен-
рихъ ся самъ учеше у Г. Смита да чете
по Персійскы, често той пишеше различни
буквы на таблѣ-тѣ, а че караше и самаго
Бузи да исписва тѣзи фигуры; и тѣй, прѣ-
ди да ся искара Индійскый-тѣ прѣводъ на
поменѣты-тѣ главы отъ Св. Писаніе, Бузи
можеше вече да разбира и да срича Пер-
сійскы-тѣ буквы, съ които Г-нъ Смитъ и-
маше намѣреніе да го напише.

“ Сега, любезно мое дѣте, „ каза Г-нъ
Смитъ, “ ты можешъ лесно и безъ опасность
за тебе да наставлявашъ бавачъ-тѣ си въ
религіѣ-тѣ, и да го поучявашъ на Боже-
ствениѣ-тѣ истинѣ. Не ся довѣрвай тврѣ-
дѣ на собственный си умъ, но положи ся
на Божіе-то Слово; утвърдявай ся на Св.

Писаніе, и твои-тъ трудове ще ся увѣнча-
ють съ съ сполукъ. Не бывай нетърпѣливъ,
ако че посѣяно-то отъ тебе сѣмя не про-
израсте отъ веднѣжъ и не принесе плодъ:
но азъ ся и надѣѣхъ, че Бузи скоро ще ся
обърне да стане Християнинъ.

✗ Наближаваше врѣме-то, когато Хенри-
хова-та помайчима трѣбаше да остави Кал-
куттѣ. Тя ся измая тука повече отъ кол-
кото прѣполагаше: но тука имаше толкозъ
много развлеченія, и весели общества; тука
има да ся продаватъ таквызи хубавы дре-
хы, щото тя ся не рѣшаваше да ся раз-
стане съ този градъ, макаръ че общество-
то на Г-на Смита и да не бѣше толкозъ
пріятно за неѣхъ. Тя го твърдѣ почиташе,
каго единъ отколѣшенъ пріятель и достоинъ
человѣкъ; но намѣрваше въ него толкозъ
странности, щото по нѣкога не бѣше и въз-
можно да гы прѣтърпява.

На връщаніе къмъ дома си, тя имаше на
умъ-тъ си да ся отбые въ Бергампуръ, и

да ся види съ Г-жѣ-тѣ и Г-на Баронѣ,
(така ся казуваше мѣжъ-тѣ на Хенриховѣ-
тѣ наставницѣ.) Като чу за това, Хенрихъ
твърдѣ много ся зарадва; но пакъ безъ да
гледа на това, той много плака, като ся про-
щаваше съ Г-на Смита.

Изъ пѣть-тѣ като си отхождахъ, Хен-
рихъ не пропускаше ни единъ сгодень слу-
чай за да прочита съ Бузи тѣзи или онѣзи
главѣ отъ Библиѣ-тѣ, когато помайчима
му го невидѣше; особенно ся занимавахъ
тѣ съ това, сутринѣ рано по обѣдъ, кога-
то майчя му, имаше обычай да си полягва
за малко врѣме да си отпочива. Хенрихъ
дѣйствуваше твърдѣ благоразумно, и отъ
день на день все повече и повече запоз-
наваше бавачъ-тѣ си съ Св. Писаніе; то ся
продължаваше до тогази, когато въздухъ-
тѣ вече подѣйствува за поврежданіе на здра-
віе-то му, и му докара новы припадкы. Той
станѣ блѣдавъ, сухъ, слабъ, и нѣмаше ни-
какъ ищахъ за яденіе. И сама помайчима

му вече, като нѣмаше на корабъ-тъ никакви удоволствія за развличаніе, забѣлѣжи проиѣненіе-то въ здравіе-то на Хенриха, и зе да ся бои, да не бы да умре. Бавачъ-тъ му, и той забѣлѣжи това, и много му станѣ криво и мѣчно. Поради това, и побързахъ тѣ колкото поскоро бѣ възможно да стигнахъ въ Бергампуръ, за да ся посѣвѣтуватъ тамъ съ нѣкои опытни лѣкари и да го прѣмѣстятъ въ едно поспокойно жилище, защото на корабъ-тъ бѣше много топло и задуха. Но, при сичко-то имъ бързаніе, Хенриха го осили болѣсть-та му прѣди да стигнахъ въ Бергампуръ.

Когато бѣхъ тѣ още колкото единъ день на далечъ отъ този градъ, проводихъ слугѣ до Г-жѣ Баронъ; и за това когато корабъ-тъ исплува на пристанище-то и спуснахъ желѣзо до брѣгъ-тъ, Г-жа Баронъ вече гмчякаше тамо съ носилки, готова да гы прѣнесе сички-тъ у дома си. Щомъ бѣхъ турили дѣски-тъ отъ корабъ-тъ за прѣмину-

ваніе на брѣгъ-тъ, Г-жа Баронъ навчасъ ся намѣри на корабъ-тъ и милваше малкый-тъ Хенриха, и думаше: “О мило дѣте, драго дѣте!,, Тя неможяше друго да каже; толкозь бѣше голѣма нейна-та радость! Но когато ся вгледа тя въ Хенриха, и видѣ че той твърдѣ не е здравъ; тозь часъ радость-та и' исчезнѣ, и тя уплашена обърнѣ ся къмъ майчя му съ тѣзь думы: “Господарке, какво е станѣло съ нашего Хенриха? Той сякашъ че е твърдѣ боленъ! — “Наистинѣ,, отговори майчя му, “азъ трѣба съ голѣмо прискърбіе да кажѣ, че Хенрихъ нашъ е много боленъ, и ный трѣба безъ да губимъ врѣме, да ся постараемы да му помогнемъ.,”

Не дѣйте плака. добра моя Господже Баронъ, каза Хенрихъ, като видѣ сълзы-тъ по страны-тъ и', вы знаете, че синца ный трѣба да умремъ, и за тѣзи които любятъ Господа Исуса Христа смърть-та е вожделѣнна. „

“О, Сынко,, каза майчя му, “Защо ты

тъй приказвашь за смърть? Ты ще живѣешь много, ще станешь исправникъ, тебе ще тя носятъ въ богатъ паланкииъ *) съсь седемь сръбърны патерицы напръдѣ ти. „

„ Азъ туй го не желяѣ „ каза Хенрихъ.

Колкото повече Г-жя Баронъ ся вгледваше на Хенриха, толкозь повече тѣга съядаше сърдце-то и'. За нѣколко минути тя стоя безъ да подума нѣщо и безъ да ся помѣсти отъ мѣсто-то си; слѣдъ това поиска да и' дадѣтъ водѣ, и като ся поуспокои малко, прѣдложи да прѣнесѣтъ сичкы-тѣ у дома и'. Като сѣднѣхъ въ носилкы-тѣ, тя хванѣ да ся моли Богу, и просяше отъ него да възвѣрне здравіе-то на това малко още дѣте, и да и' дозволи въ продълженіе-то на неговѣ-тѣ болѣсть да му доставя и хранѣ духовнѣ и помощь на тѣло-то.

*) Носилкы покрыты, съ конто пътувать носени на рѣцѣ или на коніе. Като Турскый *Таштарванъ*, но по голѣмы да може челѣкъ и да лѣга въ тѣхъ.

Като стигнахъ у тѣхъ, тя накара да турятъ Хенриха — денѣ на софж-тѣ въ прустѣ-тѣ, а нощѣ въ одаж-тѣ, дѣто бѣ до нейнѣ-тѣ за спаніе одажъ, Тя тоз-часъ проводи за най добрый-тѣ въ градъ-тѣ лѣкаръ, и пригодаваше на Хенриха за сичко като нѣжна майка.

По това врѣме Бергампуръ бѣше напълненъ съ гости отъ сѣкждѣ пѣтници, тѣй що Хенрихова-та помайчима намѣри тука много свои познаницы, залови ся пакъ съ визиты, и забрави досушь за Хенриха, като го остави на грижѣ-тѣ на Господжъ Баронъ, въ надѣждж че тя на радо сърдце ще нагледва болно-то дѣте. Ничтожно извиненіе на наше-то нерадѣніе въ изпълненіе на дългъ-тѣ ни! Него нѣма да го приематъ на страшно-то сѣдовище, — тамъ неможеиъ ся оговаря съ това, че намѣсто насъ другы по добрѣ_ще можяхъ да изпълнятъ нашѣ-тѣ обязанность.

Безъ да гледа на сичкы-тѣ усилія на лѣ-

каръ-тъ и грижи-тъ на Г-жа Баронъ, болѣсть-та Хенрихова ся усилавше, и зе да личи че часъ-тъ на умираиe-то му наближава. Г-нъ и Г-жа Баронъ ся намѣрвахъ сѣкога по-редомъ при него на леглото му. Приятно бѣше да гледа нѣкой, какъ единъ младъ, свѣтскый чelовѣкъ,, каквото бѣше Г-нъ Баронъ, прислужваше на малкыго Хенриха. — Той или му даваше нѣщо гозбица да си хапне, или му подносяше цѣръ да земе, или пакъ сѣдѣше та му четеше Библиѣ-тъ. Г-нъ Баронъ имаше страхъ Божій.

Въ пьрвы-тъ деніе на Хенрихово-то въ Бергампуръ присти ваніе, него можехъ още да го поизнасятъ вечеръ на прѣсенъ въздухъ, даже и той самъ можеше да ся порасхожда изъ кѣщи, и по нѣкога почетваше Св. Писаніе на своего Бузи; но на скоро той до толкозь ослабихъ, щото не можеше вече да чете, и расходкы-тъ му ставахъ се по краткы, а най подиръ ся прѣкъснихъ вече

до-сушь, и болно-то дѣте не ставаше вече отъ постелкѣ-тѣ си. Така прѣминѣ той останѣлы-тѣ деніе на живота си.

Бузи като осѣти че приближи вече да умрѣ господарь-тѣ му, много ся разтѣжи и обе-покои. Мѣчно можахѣ да го придум-вать да ся махне поне на часъ отъ постелкѣ-тѣ на болный-тѣ, да иде да си хапне и той нѣщо за да ся подкрѣпи. Той вършяше сичко за да угоди на болный тѣ си господарь, и даже както испослѣ сами-чѣкъ казваше, стараялѣ ся да угоди повече нему, отъ колко-то на Бога; той му четеше Б. бліж-тѣ твърдѣ прилѣжно (ако и не толкозь добрѣ и чисто), и Хенрихъ го слушаше съ вниманіе. Често той спираше Бузи, като искаше да обясни това кое-то му бѣ прочелъ той, и неговы-тѣ забѣлѣжванія по нѣкога бывахѣ тѣй върны, и тѣй лесно водяхѣ къмъ познаваніе-то на истинный-тѣ смыслѣ на Св. Писаніе, щото мнозина възрастни и повече отъ него

учены не можяхъ да направятъ таквызи обясненія.

На послѣдень пѣть, когато Бузи му прочиташе отъ Библиѣ-тѣ (Г. жа Баронъ сѣдѣше тогазь до тѣхъ), Хенрихъ отведнѣжъ прѣсѣче четеніе-то му и му каза : “ Ахъ Бузи, колко щѣхъ да бѣдѣ азъ злочестъ, ако да не бѣхъ ни ога прочель и повѣрвалъ Библиѣ-тѣ ! Скоро азъ щѣ слѣзѣ въ гробъ-тъ и нѣма да ся върнѣ вече (Іов. 7; 9.), сирѣчь до тогази, когато мое-то тѣло, наедно съ душиѣ-тѣ, ще възкрѣсне въ послѣдній-тъ день. Въ моѣ-тѣ гай послѣднѣ расходкѣ, азъ видѣхъ едно хубаво мѣсто, дѣто погребватъ мъртвы-тѣ, обиколено съ дървета ; азъ знаяхъ, че скоро щѣ бѣдѣ въ него, сирѣчь тѣло-то ми ще бѣде тамъ положено ; но азъ ся отъ това не страхувамъ, поради това щото любѣхъ Господа Іисуса Христа, който ще да мя възкрѣси изъ мъртвыхъ ; азъ щѣ да си отпочинѣ въ Него, и когато ся пробудѣ ще

да ся насыщамъ съ Негово-то подобіе. (Псал. 16. 15.) Слѣдъ това той ся обьрнѣжъ къмъ Г-жа Баронъ и каза и': Знамъ, че е живъ Избавитель-тъ ми; и като истлѣе вслѣдъ кожѣ-тъ ми това тѣло, пакъ съ плоть-тъ си ще видѣ Бога. (Іов. 19. 25, 26.) О добра моя Г-же Баронъ! Вы, Вы мя докарайте да познаѣжъ мой-тъ Искупитель, когато азъ бѣхъ още малечкѣ и грѣшникѣ.»

“Мило мое дѣте,» каза Г-жа Баронъ, като едвамъ си одържяше сълзы-тъ, “мило дѣте! Въздай славѣ Богу!»

“Да, азъ щѣ вѣчно да Го прославявамъ,» извика момченце-то съ распаленіе; подирь туй той ся понадигнѣ на дрѣхы-тъ дѣто лежеше, и каза: “Да, азъ щѣ вѣчно да Го прославявамъ и да Го любѣжъ. Азъ бѣхъ единъ най голѣмъ грѣшникъ; сичкы-тъ мои мысли и желанія бѣхъ зли; азъ мразяхъ сѣко добро нѣщо, азъ ненавиждахъ и Самаго Господа; но Той мя спаси, и омы мя

отъ грѣхове тѣ ми съ Своѣж-тѣ кръвь, да-де ми *ново сърдце*, облече мя съ одеждѣ-тѣ на спасеніе-то, *истреби смъртѣ-тѣ и яви животѣ на нетльнѣе* посрѣдствомъ *Евангеліе-то Си*, (2 Тим. 1 10.) Слѣдъ това Хенрихъ каза на бавачь-тѣ си: О бѣднѣй мой Бузи! Какво ще бѣдешъ ты, ако че *възнерадишь за таквъзъ едно спасеніе?* (Евр. 2. 3.) Господи Исусе Христе, „приложи той да каже, „очисти сърдце-то на моего Бузи, и обърни го кѣмъ Себе си!„ — Бузи повтори и той тѣзи молитвѣ, (коѣто изговори Хенрихъ на Индустанско нарѣчіе) тѣй като безъ да ся осѣти какво прави. И тая молитва, както испослѣ Бузи увѣряваше Г-на Смита, была първа-та, коѣто направилъ той кѣмъ Истиннаго Бога, първа-та, въ коѣто призовалъ той свято-то име на Господа.

Хенрихъ млькнѣ, облегнѣ си главѣ-тѣ на възглавничкѣ-тѣ, и склопи очи. Духъ-тѣ

му бѣше пѣлень съ радость, но тѣло-то му бѣше слабо; и иѣколко часа пролежѣ той безъ да осѣща себе си. Като дойде на себе си, той повыка Г-жа Баронъ, и помоли и' ся да му испѣе пѣснѣ-тѣ, коѣто той най обичяше:

“Бѣхъ далечъ отъ Божіе стадо „ и дрг.

коѣто бѣше научиль отъ вѣиѣ въ Динапуръ. Когато тя пѣеше тѣзи пѣснѣ, той имаше лице-то си засмѣно, но нищо не говоряше.

Вечеръ-тѣ оше прѣзъ тозъ день, Бузи, като останѣ самичѣкъ съ господаря си, и видѣ, че на тозъ чясъ може да поприказва съ него, каза му: „Господарю! днесъ цѣль день съмь мыслиль за това че азъ съмь твърдѣ много грѣшенъ; азъ зехъ да осѣщамъ, че Гунга не ще ми омые грѣхове-тѣ. Азъ желайѣ да повѣрвамъ въ Господа Исуса Христа.“

Като чу това, Хенрихъ нае ся да ся понадигне, но неможѣ, защото бѣше твърдѣ много ослабнѣль. Очи-тѣ му свѣтяхъ

отъ радость. Той ся опытва да проговори, но нѣмаше силѣ; и тѣй хванѣ да плаче.

Но наскоро Хенрихъ ся уталожил, помаха съ рѣкѣ на Бузи да сѣдне долу до постелкѣ-тѣ му, и рече му: „Бузи! това което ми каза ты сега, твърдѣ е утѣшително за мене; мене ми е много драго, като ты чувамъ да ся казувашъ че си рѣшенъ и такъвъ още грѣшникъ, на ко ото грѣхове-тѣ не може да ги омые вода та на Ганга. Самъ Духъ святий чрѣзь Иисуса Христа е можилъ да ти открие това: и тѣй Той тя призовава къмъ Себе си. Сега азъ ще тя видѣ въ тържественно то събрание и въ църквѣ-тѣ на първенцы-тѣ, които сѣ написаны на небеса. (Евр. 12. 23.) Ты бѣше единичкый-тѣ, който мя обичаше подиръ смърть-тѣ на мои-тѣ родители. Благодарѣ ти за сичкы-тѣ твои за мене грижи и попеченія. Азъ не быхъ можилъ да уирѣ спокойно, като гледахъ че ты отивашъ въ пѣть-тѣ, който води въ Адъ. Азъ

не быхъ можлъ да понесѣ тѣзи мысль! Но слава Богу! слава Богу! Азъ знаяхъ че той ше послуша мои-тѣ молитвы; но неможяхъ да ся надѣю да ты видѣхъ Христїянинъ прѣди смърть-тѣ си. Азъ като умрѣ, Бузи, иди при Г-на Смита въ Калкуттѣ. Азъ не могъ да му пишѣ; но ты можешъ да земешъ нѣколко кѣдърцы отъ космы-тѣ ми (азъ щѣ ся помолѣ на Г-жа Баронъ да отрѣже отъ космы-тѣ ми нѣколко кѣдърцы и да ги свые въ книжкѣ, а че да му ги занесешъ. Ты трѣба да му кажешъ, че Хенрихъ Л. му проважда тѣзи кѣдърцы отъ космы-тѣ си, и молити ся, кажи, да земешъ на себе си грыжѣ-тѣ на бѣдный-тѣ неговъ бавачъ, ако бы че изгуби той правдины-тѣ на своѣхъ-тѣ кастѣ поради дѣто е станѣлъ Христїянинъ.“ Бузи искаше да отговори, че той още не ся е наздраво рѣшилъ да стане Христїянинъ, и не мысли, и не желае да изгуби правдины-тѣ на своѣхъ-тѣ кастѣ; но Хенрихъ, като го угади какво мысли,

тури си рѣкъ-тѣ на устны-тѣ му, и каза: „мълчи, мълчи! Не дѣй изговаря тѣзи думы, които ще прогнѣвять Бога, и за които ты скоро, скоро ще ся раскайвашъ: защото азъ съмъ увѣренъ, че ты въ Христіанство ще умрешъ. Богъ е започенъ вече въ тебе добро-то дѣло, и увѣренъ бѣди, Той ще го доискара.“

Между това когато Хенрихъ ся разговаряше съ бавачъ-тѣ си, Г-жа Баронъ влѣзе въ стаѣ-тѣ; но като не искаше да му прѣкъсне разговоръ-тѣ, притаи сѣ тамъ задъ постелкѣ-тѣ му. А когато свърши той прикаскѣ-тѣ си, тя дойде до него. Като ѣ видѣ, Хенрихъ тозъ чась и ся прѣмоли да отстрыже нѣколко отъ космы-тѣ на главѣ-тѣ му, защото нѣкои отъ неговы-тѣ прѣатели искали да ты иматъ у себе си. Тя примысли, че трѣба да изпълне прозбѣ-тѣ му, и кажи че бѣше му отложила кампачето; но щомъ-неговы-тѣ прѣкрасны косы паднѣхъ на блѣдно-милото му лице: тя

си докара на умъ, колко малко време и оставаше още да го гледа и не можеше да скрие своѣхъ-тѣ горестъ; сложи ножицы-тѣ, и като го пригърнѣ тя прѣзь плачь думаше: „мило дѣте! ахъ мило, мило мое дѣте! не, азъ това не могѣ го прѣтърпѣ; азъ не могѣ още да ся разлѣчѣ съ тебе.“

Добрий малешко станѣ му твърдѣ и ого жално; не скрѣпи сърдце и отговори: „*Ако да мя любехте вы, шлѣхте да ся радувате, защото азъ отивамъ при Отца моего.*“ (Иоан. 14. 28.)

Прѣзь ноць-тѣ, дѣте то станѣ още по злѣ, и на сутринь-тѣ цѣль день Хенрихъ пролежѣ на постелкѣ-тѣ си безъ да е на себе си; и когато го понадигвахъ, да му дадѣтъ водицѣ или нѣщо цѣръ, той ся виждаше, като че незнае дѣ ся намѣрва, и кой е при него. Надвечерь ето че ся понадигнѣ той и поиска да дойде майчя му да ѣ види. До тозь часъ, той рѣдко да попыташе за неѣхъ. Тя бѣше въ кѣщи; защо-

то, при сичкъ-тж си вѣтренность, тя не бѣше толкозь съ кораво сърдце, щото на таквозь едно врѣме, когато ся виждаше че ще ся разлжчи отъ този младенець, да стане да иде на веселы събранія. Тя ся сепнж, когато дойдохж да и' кажятъ, че Хенрихъ ище да ъ види. Безь друго тя ся о-сѣщаше, че не бѣ испълнила свои-тѣ кѣмъ него обязанности. Той ъ прие нѣжно, и при-молн ся на другы-тѣ да поизлѣзатъ изъ о-даѣж-тж, като имъ каза, че той трѣба да поприказва съ майчж си на самѣ. Той при-казва съ неѣ на дълго; но никой, незнае подробности-тѣ на тѣхный разговоръ, прѣд-полагатъ само, че той былъ за спасеніе-то на безсмъртнж-тж душиѣ на майчж му. Тя излѣзе изъ одаѣж-тж съ сълзы на очн-тѣ, и съ малкж-тж библиѣж Хенриховж въ рѣцѣ (тоѣжто бездруго самъ той бѣше и' ъ далъ, защото тя книга ся намираще сѣкога на постелкж-тж му до него); като ся затвори въ одаѣж-тж си, тя не излѣзе до тогазь чякъ, когато

и' объявихъ, че Хенрихъ починъ. Отъ тозъ часъ насетнѣ ты не бѣше вече тѣй, както първенъ, привързана къмъ свѣтъ тѣ и къмъ славѣ тѣ му; но станъ нѣщо по разумна, и зе често да прочита библиѣ-тѣ.

Но да ся обрнемъ пакъ къмъ нашего Хенриха. Понеже повече-то хора не обичатъ да размыслятъ за смъртъ-тѣ, и помного-то отъ хора-та гледатъ само на еднѣ-тѣ сътърбиѣ нейнѣ странѣ, на мѣсто да ѣ гледатъ съ очи-тѣ на вѣрѣ-тѣ, и да ся радуватъ за отхождане-то на душиѣ-тѣ въ небе-то; за туй азъ ще ся постараѣ да свѣршиѣ по скоро моѣ-тѣ повѣсть. На другой день, въ Недѣлѣ, часъ-тѣ по 12 Хенрихъ ся освободи отъ врьскы-тѣ на този свѣтъ, духъ-тѣ възлѣтѣ къмъ Бога, който го даде. (Еккл. 12. 7) Умиране-то му бѣше тихо, макаръ и да не бѣше безъ мъки: *Да бждѣтъ нашы-тѣ спътници както негова-та спътница!*

Г-нѣ и Г-жа Баронѣ и Бузи бавачь-тѣ Хен-

риховъ присѣтствовахъ при него въ часъ-тъ на умираиѣ-то му; Г-нъ Баронъ го испроводи още чякъ и до гробъ-тъ.

Като ся минъ нѣколко врѣме подиръ смърть-тъ на Хенриха, помайчима му съгради надъ гробъ-тъ му памятникъ, на който написахъ любимый-тъ нему стихъ, зетъ отъ петъ-тъ главъ на първо-то къ Солуняномъ Посланиѣ, съ измѣненіе на еднъ думъ: *“Въренъ е този който мя призовава.”*

Когато ми ся случи да отидохъ пръвъ пѣтъ въ Бергампуръ, показвахъ ми този памятникъ. Тогази бѣше той бѣлъ, чистъ, хубавъ, съ ясенъ надписъ; но климатъ-тъ на тѣхъ странъ тѣй разрушително подѣйствувалъ на него, щото сега надписъ-тъ комай ся заличилъ досущъ, памятникъ-тъ почернѣлъ, и едвамъ може да ся распознае отъ други-тъ гробници. Но това сега не е важно, когато сички които знаяхъ Хенриха Л. напуснахъ Бергампуръ, а самъ Хенрихъ бы призванъ къмъ наслѣдіе кое-

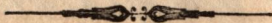
то не ся разваля, което е непорочно, неуздаемо, дѣто трае на небеса. (I Петр. 14.) Свѣтъ-тъ заминува, тѣй негова-та похоть; а този който испълня волѣх-тъх Божіѣх, прѣбѣдва во вѣки, I Иоан. 2. 17.)

Читатель-тъ безъ друго ще е любопытенъ да узнае още вѣщо за Бузи. Тозь часъ подирь погребеніе-то Хенрихово, като му пл тихъ мѣсечины-тъх му и му дадохъ нѣкаквы подаркы, той трѣгнѣх да иде при Г-на Смита съ писмо отъ Г-жа Баронъ, и съ кѣдрцы-тъх отъ Хенриховѣх-тъх косѣх, които му испрати тая Г-жа отъ Хенрихово име. Г-нъ Смитъ го прие въ домъ-тъх си, и отиде съ него далечъ на вѣтрѣх въ Индіѣх, дѣто Бузи наскоро ся отрече отъ правдины-тъх на своѣх-тъх кастѣх, и ся рѣши да стане Христіанинъ. Слѣдъ потрѣбно-то испытаніе, него го кръстихъ; и отъ тозь часъ до самѣх-тъх си смѣрть (която ся случи на скоро подирь това), той бѣше найискренный Христіанинъ.

Поради обращеніе-то на Бузи въ Христіанство, на надгробный-тъ надпись Хенриховъ приложено бы и слѣдній-тъ Текстъ: *Този който е обзрѣлъ грѣшникъ-тъ отъ неговъ-тъ лѣжовенъ пѣть, ще спасе душиѣ отъ смърть, и ще покрѣе множество грѣхове.* (Іак. 5. 20.)

Господинъ Смитъ и Г-жа Баронъ ми разказвахъ още много работы за Хенриха.

Дѣца, поменувайте Хенриха Л. *идѣте и вый правете тѣй.* (Лук. 10 37.) *Защото разумни-тъ ще възсіѣятъ, като свѣтлостъ на твърдѣ-тъ, и които обращатъ мнозина въ правдѣ като звѣзды во вѣкы.* (Прор. Дані. 12. 3.)

Итакъ обрѣченіе то въ Бѣгъ въ Крѣ-
пости, въ вѣрности-тъ ильнѣе. То-
вѣрность-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
(Листъ 10. 20.)

Итакъ обрѣченіе то въ Бѣгъ въ Крѣ-
пости, въ вѣрности-тъ ильнѣе. То-
вѣрность-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ ильнѣе-тъ
(Листъ 10. 20.)

Кодушовъ

пошелъ и не забавалъ

и то дозо
